

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تعارض منافع در نظام سلامت؛ چالشها و راهکارها

دکتر علی جعفریان

همکاران اصلی:

حجه الاسلام والمسلمین سروش محلاتی، دکتر فریبا اصغری، دکتر
علیرضا پارساپور، دکتر فرهاد شاهی، دکتر فرید آزموده اردلان،
دکتر علی کاظمیان، دکتر محمد جعفریان

مراکز همکار:

- مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی و گروه اخلاق پزشکی
دانشگاه علوم پزشکی تهران
- فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

فهرست

- کلیات موضوع تعارض منافع در پزشکی
- مبانی فقهی تعارض منافع
- تعارض منافع در ارائه خدمات سلامت
- تعارض منافع در آموزش و پژوهش های پزشکی

کلیات تعارض منافع در پزشکی

- تعریف
- سوء برداشت ها
- اصول حاکم در برخورد با تعارض منافع
- عوامل موثر بر شدت تعارض منافع
- برخورد عملی با تعارض منافع

کلیات تعارض منافع در پزشکی

تعریف تعارض منافع:

مجموعه شرایطی که در آن تصمیم حرفه ای در مورد

یک **منفعت اولیه**، بتواند بالقوه تحت تأثیر نامطلوب

یک **منفعت ثانویه** قرار گیرد.

منفعت اولیه

- در حوزه درمان: ارائه خدمات تشخیصی درمانی سودمند برای بیماران و جامعه،
- در حوزه پژوهش: تولید علم معتبر
- در حوزه آموزش: تربیت پزشکان با کفایت علمی و مهارتی

منفعت ثانویه

- عموماً مسائل مالی
- اعتبار فردی
- ارتقاء موقعیت علمی و دانشگاهی
- شهرت

❖ **تعارض منافع مالی** مورد عینی تری است و ضرورت ضابطه‌مندی آن بیش‌تر احساس می‌شود گرچه اهمیت موارد دیگر کمتر از آن نیست.

تحت تأثیر قرار گرفتن تصمیم حرفه‌ای

- این تأثیر الزاماً نباید در عالم خارج واقع شده باشد، بلکه احتمال وقوع آن و حتی تلقی جامعه از امکان وقوع آن نیز مهم بوده و در این جزء از تعریف می‌گنجد، چرا که به اعتماد عمومی نسبت به جامعه پزشکی به همان اندازه آسیب وارد خواهد کرد که اگر چنین حالتی در عالم خارج واقع شود.

سوء برداشتها در تعارض منافع

- تفاوت تعارض منافع و رقابت مسؤولیتها
- قرار داشتن در تعارض منافع به معنی رفتار غیر اخلاقی نیست.
- موقعیت‌هایی که تعارض منافع نیستند.
 - اختلاف نظر همکاران
 - تعارض اصول اخلاقی
 - اختلاف نظر پزشک و بیمار

اصول حاکم در برخورد با تعارض منافع

- همه موارد تعارض از اهمیت و شدت یکسان برخوردار نیستند و نحوه برخورد با آنها نیز به همین جهت باید متفاوت باشد.
- احتمال تأثیر سوء منافع ثانویه بر تصمیمات پزشک باید توسط افراد مستقل تعیین شود. نه پزشک و نه بیمار در موقعیتی نیستند که این ارزیابی را انجام دهند.

عوامل مؤثر در شدت تعارض منافع

(۱) احتمال تأثیر

- ارزش منفعت ثانویه
- ماهیت و مدت ارتباط
- رعایت جانب احتیاط (اقدام مبتنی بر اراده پزشک)
- مرجع بودن افراد
- پاسخگویی و بازبینی

(۲) شدت عوارض و عواقب تأثیر ارزش منفعت ثانویه

- جایگاه و ارزش هدف اولیه
- حیطة پی آمد

برخورد عملی با موضوع تعارض منافع

- قدم اول در برخورد مؤثر با مسئله تعارض منافع آگاهی از آن است
- استراتژیهای مدیریت موقعیت تعارض منافع:
 - پرهیز
 - آشکار سازی
 - سیستم های بررسی و تأیید رسمی
 - ممنوعیت ها

از توجه شما متشکرم

